

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Kometen

Citation: Andersen, H. C.: "Kometen", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. V kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 126. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeventyr05val-shoot-workid75901/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. V kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Kometen.

[5]

Og Kometen kom, skinnede med sin Ildkjærne og truede med sit Riis; der blev seet paa den fra det rige Slot, fra det fattige Huus, fra Stimlen paa Gaden og af den Bønsomme, der gik hen over den velgøse Hede; hver havde sin Tanke derved. ⁵

»Kom og see det Himlens Tegn! kom og see det pragtfulde Syn!« blev der sagt, og Alle skyndte sig at see.

Men inde i Stuen sad endnu en lille Dreng og hans Moder; Tællelyset brændte, og Moder syntes at der var en Høvlspaan i Lyset; Tællen stod op i Spids og kryllede, det betød, troede ¹⁰ hun, at den lille Dreng maatte snart døe, Høvlspaanen vendte jo mod ham.

Det var en gammel Overtro, og den havde hun.

Den lille Dreng skulde just leve mange Aar paa Jorden, leve og see Kometen, naar den efter mere end tresindstyve Aar viste ¹⁵ sig igjen.

Den lille Dreng saae ikke Høvlspaanen i Lyset, havde heller ikke Tanke om Kometen, der første Gang i hans Liv skinnede ^[5] fra Himlen. Han sad med en klinket Spølkumme foran sig; i den var pådsket Sæbevand, og ned i den dyppede han Hovedet ²⁰ af en lille Kridtpibe, satte saa Stulken for Munden og blæste Sæbebobler, smaa og store; de bævede og svævede med de deligste Couleurer, der skiftede fra Gult til Rødt, Lilla og Blaåt,

a *Ny Kgl. Saml.* 3326, 2°. (*Kgl. Bibl. Ms. phot.* 112, 2° nr. 2). *Firsider hvit ark* udkast, 2°, skningen mgl. fra 182,5 farvesprængt. — *Skolemesteren*, men ikke *Kometen* optræder i *udkastens* Den ny Samson/Vor gamle Skolemester, se s. 144.

k *Collin* 16, 4° *IV*: 117. 3 bl. *bladda*, 4°. Af bl. 3 mgl. overete *halvdal*: 129,5 alt *Delligt* — 12 *Strampe* hande og 26 *Tøgeslor* — 38 det. *Om et fragment* I se n. s. 187, 6.

r *set. IV*: 118. 2 bl. 4°, *renskrift*.

o For *Yde* og *Virkelighed*. Et *Tidskrift*, udg. af R. Nielsen, Bj. Bjørnsen og Rud. Schmidt, 1859 s. 443-47. (*Bibl.* 923).

A *NBH* 9-72 s. 6-10 (*Bibl.* 1017).

B *EHP* 5-74 s. 140-46 n. 3 ill.

2 Og] *moneret af støget indløsning* i a, *under hvilken tiden er indføjet*. 4 fra *Stimlen*] *ak*, fra *Stimmelen* r, af *Stimmelen* O. 6 *Himlens*] *ak*, *Himnelens* rO. 10 *Tællen*] *Tælgen* u-O. 19 *Spølkumme*] *Spølkum* [?] a, *Spølkumme* kr, *Spølkum* O. 20 *den dyppede han*] *det dyppede han nu* krO.

og saa blev det grønt som Skovens Blad, naar Solen skinner gennem det.

»Gud unde Dig Aar her paa Jorden, saa mange, som de Bobler Du blæser!»

5 »Saa mange, saa mange!» sagde den Lille. »Søbevandet kan aldrig blæses op!» og den Lille blæste Boble paa Boble.

»Der flyver et Aar! der flyver et Aar, see hvor de flyve!» sagde han ved hver Boble, der løsnede sig og fløj. Et Par foer han lige ind i Øinene; det sved, brændte, han fik Taarer i Øinene. I hver Boble saae han lagt et Fremtids Syn, skinnende, glimrende.

»Nu kan man see Kometen!» raabte Naboerne. »Kom dog ud; sid ikke derinde!»

15 Og Moder tog den Lille ved Haanden; han maatte lægge Kridtpiben, slippe Løgetøjet med Søbeboblerne; Kometen var der.

Og den Lille saae den lysende Ildkugle med den straalende Hals; Nogle sagde, at den viste sig tre Alen lang, Andre, at den var Millioner Alen; man seer saa forsikjelligt.

20 »Bjørn og Børnebøtten kunne være døde før den viser sig igjen!» sagde Folk.

[7] De Fleste af dem, som sagde det, vare ogsaa døde og borte, da den atter viste sig; men den lille Dreng, for hvem Høvlspaanen stod i Lyset og Moderen troede om: »han dør snart!» han levede endnu, var gammel og hvidhaaret. »Hvide Haar er Alderens Blomster!» siger Ordsproget, og han havde mange af de Blomster; han var nu en gammel Skolemester.

Skolebørnene sagde, at han var saa klog, vidste saa Meget, kjendte Historie, Geographi og hvad man veed om Himmellegermerne.

30 »Alt kommer igjen!» sagde han; »sid bare Mærke i Personer og Begivenheder og I skulle kjende, at de altid komme igjen, i anden Kjøle, i andet Land.»

Og Skolemester havde da fortalt om *Vilhelm Tell*, der maatte skyde et Æble af sin Søns Hoved, men før han udskød Pilen, 35 glemte han paa sit Bryst en anden Piiil til at skyde i Brystet paa

2 gennem] igjennem a, gennem k, igjennem r0. 7 der] fremhævet kr0, ikke i A. 8 Par-16 den straa.] på overbløvlng i k, bagpå findes coerskrift og 2 lin. text, hvilket kan holdes i. 9 ind i] i a-0, men ind tilsat i alle k. 10 skinnende] skinnende fejl A. 17 den (2. gg.) det kr0, men r. t. den k. 18 Alen] ak, r. t. Mile k, Mile overstrøget men gentaget r, Alen 0. 24 er Alderens] ak, ere Aldrens r0. 28 Historie.] k, Historie og r0. - Himmellegermerne] k, Himmellegerter r, himmelske Legsmer 0. 31 igjen] igjen; der kan ligge hundred Aar inellem, mange hundred Aar, men saa have vi Personerne igjen k; andetsteds i teksten a, ikke r0.

den onde *Gessler*. Det var i *Schweiz* det skete, men mange Aar fornd skete det Samme i *Danmark* med *Palnatoke*; han maatte ogsaa skyde et Æble af sin Søns Hoved og gjemte som *Tell* en Piiil til at hevne sig med; og for mere end tusinde Aar længere tilbage, blev nedskrevet den samme Historie som hændet i *Ægypten*; det Samme kommer igjen ligesom Kometerne, de fare hen, blive borte og komme igjen.

Og han talte om *Kometen*, som var i Vente, *Kometen*, han havde seet som lille Dreng. Skolemester vidste om Himmeligemerne, tænkte over dem, men glemte derfor ikke Historie og Geographi.

Sin Have havde han anlagt i Skikkelse af et Danmarks Land- [8] kort. Her stode Urter og Blomster, som de bedst høre hjemme i Lændets forskjellige Egne. »Hent mig Ærter!« sagde han, og saa gik man til det *Bed*, der forestillede *Lolland*. »Hent mig 15 Boghvede!« og saa gik man til *Langeland*. Den deilige blaae *Entian* og *Porsurten* vare at finde oppe paa *Skagen*, den glindsende *Christiøjn*ovre ved *Silkeborg*. Byerne selv vare antydede ved *Postamenter*. Her stod *St. Knud* med *Lindormen*, det betød *Odense*. *Absalon* med *Bispestav* betød *Sorsø*; det lille *Færtøi* 20 med *Aarer* var Mærke for, at her laae Byen *Aarhus*. Af *Skolemesters* Have lærte man godt *Danmarks Landkort*; men man maatte jo først belæres af ham, og det var saa fornøjeligt.

Nu var *Kometen* i Vente, og om den fortalte han og hvad Folk i gamle Dage, da den sidst var her, havde sagt og dømt. 25 »Komet-Aaret er et godt Viin-Aar,« sagde han, »man kan spæde Vinen med Vand, det mærkes ikke. Viinhandlerne skulle holde saa meget af Komet-Aar.«

Luften stod rød Skyer hele fjorten Nætter og Dage, *Kometen* kunde ikke sees, men den var der. 30

Den gamle *Skolemester* sad i sit lille Kammer tæt op til *Skolestuen*. Det bornholmske *Uhr* fra hans *Forældres Tid* stod i *Krogen*, de tunge *Blylodder* hverken løftedes eller sank, *Perpendikalen* rørte sig ikke; den lille *Gjøg*, som fordem kom frem og kikkede *Klokkeslettet*, havde i flere Aar siddet taus bag lukket 35 Laage; Alt var stumt og stille derinde, *Uhret* gik ikke mere. Men det gamle *Claveer* tæt ved, ogsaa fra *Forældrenes Tid*, havde *Liv* endnu, *Strængene* kunde klinge, rigtignok lidt hæst, [9] klinge en heel *Menneskealders Melodier*. Den gamle *Mand* erindrede *derved* saa Meget, baade *Glædeligt* og *Bedrøveligt*, i 40

1 Gessler] Gesler kr0. 15 Lolland] ak, Laaland r0. 17 vare] var a-0, men r. i. vare k. 18 ved-129,5 farvesprængt] overstregt k, men i st. f. overløbning med ny version er siden rettet frem til sk-nibeous. 21 Aarer] akr, Arker 0. 27 Ikke-28 Aar.] ikke. Aar. 0.

den Række af Aar, fra han som Lille saae *Kometen*, og til nu den var her igjen. Han huskede hvad Moder havde sagt ved Høvlspaanen i Lyset, han huskede de deilige Søbebobler, han blæste; hver var et Leveaar, havde han sagt, hvor skinnende, hvor farvesprængt! alt Deltigt og Glædeligt saae han deri: Barnelege og Ungdomslyst, hele den vide Verden aaben i Sol-skin, og ud i den skulde han! det var *Fremtidsbobler*. Som gammel Mand fornam han fra Claverets Strængs Melodier fra den svundne Tid: *Erindringsbobler* med Mindernes Farveskjær; der klang Bedstemoders Strikkevise:

»Vist ingen Amazone
Den første Strømpe bandt.«

Der klang Visen, som Husets gamle Pige havde sunget for ham som Barn:

15 »Her er saa mangen Fare
I Verden gjennemgaae,
For Den, som usg mon være
Og Lidet kan forstaae.«

Nu lode Melodier fra det første Bal, en Menuet og Molinaski; nu lode bløde, veemodifulde Toner, der kom Taarer i den gamle Mands Øine, nu bruste en Krigsmarsch, nu Psalmesang, nu muntre Toner, Boble paa Boble, som da han som lille Dreng blæste dem af Søbevand.

[16] Hans Øine vare heftede mod Vinuet, en Sky derude paa Himlen gled bort, han saae i den klare Luft *Kometen*, dens skinnende Kjærne, dens lysende Taagesløj.

Det var som om han havde seet det den Aften igaar, og dog laae et heelt rigt Menneskeliv imellem den Tid og nu; dengang var han Barn og saae i Boblerne »fremads«, nu viste Boblerne »tilbage«. Han følte Børnesind og Barnetro, hans Øine lyste, hans Haand sank ned paa Tangenterne; – det klang som sprang der en Stræng.

»Kom dog og see, *Kometen* er her!« blev der raabt af Naboerne. »Himlen er saa deilig klar! kom dog for rigtig at see!« Den gamle Skolemester svarede ikke, han var afsted for rigtig at see; hans Sjel var afsted paa større Bane, i et videre Rum, end *Kometen* gennemflyver. Og *den* blev der igjen seet paa fra det rige Slot, fra det fattige Huus, af Stimlen paa Gaden og af den Bønsomme paa den veiløse Hede. Hans Sjel blev seet paa af Gud og af de kjære Forndgangne, dem, han længtes efter.

13 sunget| sjunget kr0. 17 Den, som| den som kr0. 18 kan| kun kr0. 19 lode| led kr0. 38 af Stimlen| fra Stimlen kr, af Stimmen O, ff. 126, 4. Under teksten H. C. Andersen kr0.